

Nr 120

Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. för budgetåret 1974/75; given den 5 april 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

CARL GUSTAF

BERTIL LÖFBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisar ett anslag om 1 420 000 000 kr. till täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 5 april 1974.

Närvarande: Statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Statsrådet Löfberg anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *anslag till täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.* och anför.

Vid utgången av år 1973 kunde lönekostnaderna för budgetåret 1974/75 ännu inte överblickas. Med anledning härav har Kungl. Maj:t i proposition 1974: 1 (bil. 9 s. 105) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.* för budgetåret 1974/75 beräkna ett förslagsanslag av 1 000 kr. Jag anhåller nu att få ta upp denna fråga.

Den 28 februari 1974 har statens avtalsverk samt Statsanställdas förbund (SF), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S) träffat ett preliminärt avtal om 1974 års löner (PALS). Genom PALS har bl. a. kostnadsramar för år 1974 fastställts. Parterna avser att senare träffa slutligt avtal om löner för år 1974 som avlöser det preliminära avtalet. Avtalet har från avtalsverkets sida slutits under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande.

Avtalet innebär bl. a. följande.

Totalramen för år 1974 beräknas till 11,7 %. Uppgårelsen innefattar dessutom i fråga om löneplansanställda tjänstemän ett garantiutrymme för förtjänstutveckling för år 1974 som gäller fr. o. m. den 1 januari 1975. Avtalet innebär ökade personalkostnader med tillsammans 14,1 %.

Totalramen för år 1974 fördelas på följande sätt. En löneplansrevision genomförs som innebär att löneplanerna A, B, C och U ersätts av två löneplaner, F och T. Till löneplan F förs tjänster på löneplanerna B och C samt tjänster på löneplan A i princip fr. o. m. lönegrad 13 och tjänster på löneplan U fr. o. m. lönegrad 5. Övriga tjänster på löneplanerna A och U förs till löneplan T. Lönegraderna F 1—17 har vardera fyra löneklasser och lönegraderna F 18—23 vardera tre löneklasser. Uppflyttning i löneklass sker normalt vart tredje år. Lönegraderna F 24—31 har endast en löneklass vardera. Till innehavare av tjänster i sistnämnda lönegrader utgår i stället med treårsintervall tre ålderstillägg, vart och ett om fem procent på löneklasslönen. Kostnaden för denna

löneplansrevision, inberäknat en minskad spännvidd mellan ortsgrupp fyra och ortsgrupp fem, beräknas till 7,2 %. För förbättrade allmänna anställningsvillkor (C-lista) beräknas 0,2 % och för lönegradsuppflyttningar (B-lista) per den 1 april 1974 0,5 %. För lönegradsuppflyttningar per den 1 oktober 1974 i samband med s. k. årlig översyn och för s. k. AB-förhandlingar under år 1974 har beräknats 0,1 %. I totalramen har vidare inräknats kostnaderna för löneglidning under avtalsperioden. Denna har uppskattats till 0,9 %. Kostnaderna för år 1974 beräknas därigenom enligt avtalet till 8,9 %. Därtill kommer ökade socialförsäkringsavgifter, främst arbetsgivarens avgift till folkpensioneringen. Denna ökning beräknas uppgå till 2,8 %.

Parterna har vidare kommit överens om att avtalsverket skall hemställa hos Kungl. Maj:t om ändring av bl. a. vissa pensionsbestämmelser och förbättringar av utgående pensioner. Höjningen av pensionsnivån innebär sammantaget en utgiftsökning med ca 9,5 %.

Riksdagens löne delegation har på riksdagens vägnar godkänt PALS. Beträffande de punkter i PALS enligt vilka avtalsverket skall göra framställning om författningsändringar har löne delegationen godkänt de grunder för ändringar som parterna angett.

Kungl. Maj:t har godkänt avtalet med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1965: 108, SU 1965: 93, rskr 1965: 226) och kommer senare att göra de ändringar i pensionsbestämmelser och vidta de åtgärder i övrigt som parterna avsett.

Avtalsverket samt SF, SR, SACO och TCO-S har vidare den 22 mars 1974 träffat avtal om beräkning och utbetalning av avlöningsförmåner för tid fr. o. m. april 1974. Parterna har vidare den 26 mars 1974 träffat avtal om retroaktivt tillägg för 1974 och om ändringar i och tillägg till preliminärt avtal om 1974 års löner. Kungl. Maj:t har med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1970: 1 bil. 2, SU 1970: 15, rskr 1970: 15) godkänt dessa avtal.

Utgiftsökningen för myndigheterna med anledning av de här redovisade avtalen beräknas uppgå till 2 165 milj. kr. för budgetåret 1974/75. Av detta belopp hänför sig ca 525 milj. kr. till de affärsdrivande verken, ca 220 milj. kr. till anslag under fjärde huvudtiteln och ca 1 420 milj. kr. till statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet. Härvid har beaktats att konstruktionen av statsbidragen till lärlöner vid grundskolan medför att även kostnaderna för innevarande budgetår för löneökningar på grund av avtalen inom detta område kommer att belastas budgetåret 1974/75. Kostnaderna för ökade socialförsäkringsavgifter har redan tidigare beaktats av Kungl. Maj:t vid anslagsberäkningen för budgetåret 1974/75 genom en uppräknings av lönekostnadspålägget från 26 % för innevarande budgetår till 29 % för nästa budgetår (jfr prop. 1974: 1 bil. 2 s. 2).

De ökade kostnaderna på grund av de redovisade avtalen berör i all-

mänhet förslagsvis betecknade anslag eller anslagsposter. Dessa kommer därför att behöva merbelastas. För att det ökade medelsbehov som uppkommer på grund av avtalen skall komma till uttryck i riksstaten för nästa budgetår bör Kungl. Maj:t begära ett anslag av 1 420 milj. kr. Från detta anslag bör Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med vad som har gällit beträffande tidigare anvisade täckningsanslag — efter prövning i varje särskilt fall — kunna anvisa de medel som behövs utöver reservationsanslag och obetecknade anslag på grund av lönehöjningar m. m. som föranletts av avtal som riksdagens löne-delegation har godkänt eller avtal som Kungl. Maj:t godkänt utan att höra löne-delegationen. På motsvarande sätt bör medel kunna anvisas, när merbelastning inte bör ske av förslagsvis betecknade anslag och anslagsposter som maximerats av Kungl. Maj:t. Merkostnaderna för de affärsdrivande verken bör bestridas på samma sätt som dessa verks övriga utgifter. Merkostnader för löner m. m. som faller på anslag inom utgiftsramarna för det militära försvaret och civilförsvaret bör liksom hittills täckas av fjärde huvudtitelns anslag till reglering av prisstegringar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.* för budgetåret 1974/75 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 420 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten